

2020-yil

**2019 - 2020 – O'QUV YILIDA O'RTA TA'LIM
MAKTABLARINING**

**10 - SINIF O'QUVCHILARI UCHUN TARIX FANIDAN
MUSTAQIL SHUG'ULLANISH UCHUN**

IMTIHON JAVOBLARI

KIMYO

Telegram kanal: [@uzimtihon](#)

Murojaat uchun: [@uzimtihon_admin](#)

KIMYO 10-SINF

1-BILET

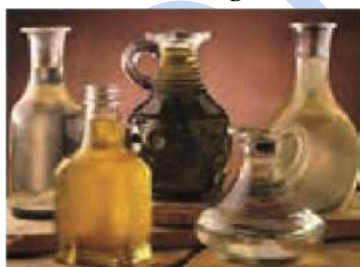
1. *Organik kimyo tarixi. Organik birikmalarning o'ziga xos xususiyatlari.*

XIX asr boshida barcha ma'lum moddalar kelib chiqishiga qarab mineral va organik moddalarga bo'lindi. Shu hodisadan so'ng turli organik oddalar kashf etildi; Nemis kimyogari F.Vyolerning 1824- yili o'simlik a'zosida uchraydigan oksalat kislotani disiyandan sintez qilishi 1828-yili inson va hayvon a'zosida hosil bo'ladigan mochevinani ammoniy sianatdan laboratoriya sharoitida sintez qilishi 1842-yilda rus olimi N.N.Zinning benzoldan anilinni sintez qilishi; Organik moddalarning o'ziga xos xususiyatlari: Suyuqlanish va parchalanish harorati anorganik birikmalarga nisbatan ancha past; Organik moddalar anorganik moddalarga nisbatan beqaror, harorat ta'sirida oson o'zgaradi; Organik birikmalar ko'pchilik anorganik birikmalardan farq qilib dissotsialanmaydi va noelektrolitlar hisoblanadi;

2. *Yuqori molekulyar birikmalar, Polietilen,*

Yuqori molekulyar birikmalar (YMB) xossalari jihatidan past molekulyar birikmalardan tubdan farq qiladi. Bu hol YMB molekularining juda kattaligi va polidispersligi bilan tushuntiriladi. Yuqori molekulyar birikmalar kelib chiqishi bo'yicha 3 ga bo'linadi: tabiiy, sintetik va suniy. Polietilen ($-CH_2-CH_2-$)_n. Ishlatilishi: Turli qurilmalar ning qismlari, vodoprovod quvurlari, turli plyonkalar, uy-ro'zg'or buyumlari tayyorlashda ishlatiladi.

3. *Ushbu rasmga izoh bering.*

Murakkab efirlar xushbo'y hidga ega bo'lgani uchun oziq-ovqat va atir-upachilik sanoatida ishlatiladi. Yana ular salqin ichimliklar, konfetlar va boshqa ovqat mahsulotlari ishlab chiqarishda qo'shimcha sifatida ishlatiladi. Ularning ayrim vakillari loklar tayyorlashda erituvchi sifatida ishlatiladi.

2-BILET

1. Organik birikmalarning tuzilish nazariyasi.

Rus olimi A.M.Butlerov organik birikmalarning kimyoviy tuzilish nazariyasini taklif etdi. Ushbu nazariya quyidagicha ta'riflanadi: Murakkab zarrachaning

kimyoviy tabiati uning tarkibini tashkil etuvchi moddiy zarrachalarning tabiati, ularning miqdori va kimyoviy tuzilishi bilan belgilanadi

2. Aminokislotalar. Olinishi nomenklaturasi, xossalari va ishlatilishi.

Molekulasida amino – NH₂ va karboksil – COOH guruhlari bor organik birikmalarga aminokislotalar deyiladi . Nomenklaturasi. Sistematik nomenklatura bo'yicha karboksil hamda amino guruh tutgan asosiy zanjir tanlanadi va - NH₂ guruh o'rnini ko'rsatilib, karboksildagi uglerod birinchi uglerod deb qaraladi. Olinishi. Aminokislotalar oqsillarni gidroliz qilib olinadi. Shuningdek, xlorosirka kislotaga ammiak ta'sir ettirib ham olish mumkin. $ClCH_2COOH + 2NH_3 \rightarrow NH_2CH_2COOH + NH_4Cl$ Fizik va kimyoviy xossalari. α -aminokislotalar rangsiz kristall moddalar. Ko'pchiligi suvda yaxshi eriydi, aminokislotalar ko'pincha shirin ta'mga ega, lekin noxush ta'mli va achchiq ta'mli aminokislotalar ham bor Aminokislotalar ba'zi kasalliklarni davolovchi vosita sifatida (masalan, glutamin kislotasi asab kasalligini, gistidin oshqozon yarasi kasalligini davolashda ishlatiladi.

3. Ushbu rasmda kundalik hayotimizda zarur bo'lgan organik moddalar berilgan, shu haqida batafsil ma'lumot bering.

1 rasmdagi Suyuq yog'lar suyuq holatda bo'lganligi uchun, bunday yog'larni moylar deb ham atashadi. Ularning suyuqlanish va qaynash temperaturalari qattiq yog'larnikidan past bo'ladi. 2 rasmdagi qattiq yog'lar qattiq holatda bo'lganligi uchun, bunday yog'larni qattiq yog'lar deb ataladi Ularning suyuqlanish va qaynash temperaturalari suyuq yog'larnikidan yuqori bo'ladi .

3-BILET

1. *Organik birikmalarning sinflanishi*

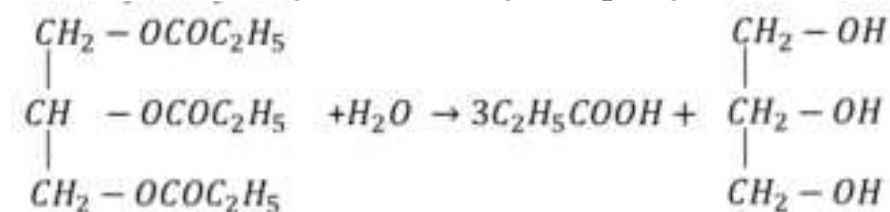
Organik birikmalar sinflanishiga ko'ra 3 guruhga bo'linadi

1. Uglevodorodlar
- 2 Kislorod saqlovchi organik birikmalar
- 3 . Azot saqlovchi organik birikmalar

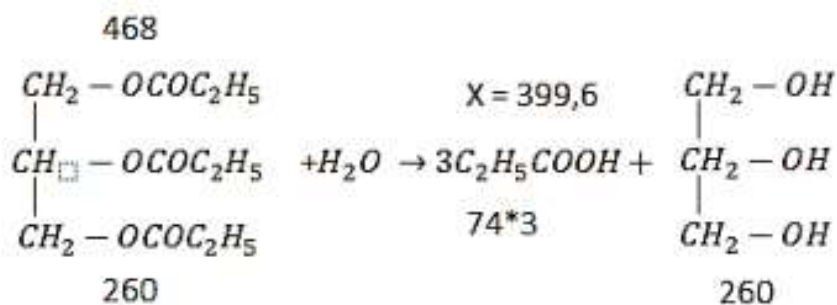
2. *Oqsillar. Tabiatda tarqalishi, xossalari, biologik ahamiyati.*

Aminokislotalar soni 50 dan ortiqlarini shartli ravishda oqsillar deb ataladi. Tabiatda tarqalishi. Oqsillar o'simlik protoplazmasining asosini tashkil etadi. Ular hayvonlarning qoni, suti, muskul va tog'ayi tarkibida bo'lib muhim hayotiy ro'l o'ynaydi. Oqsillarning umumiy xossalari. Oqsillarning biologik faolligi ularning molekulasini fazoviy tuzilishi va kimyoviy tuzilishiga bog'liq bo'ladi. Oqsillarning biologik ahamiyati. Oqsillar tirik organizmlarning asosiy tarkibiy qismi bo'lib, ular barcha o'simlik va hayvon hujayralarining protoplazmalari va yadrolari tarkibiga kiradi.

3. 468 g propion kislotaning glitserinli hosilasining gidrolizidan hosil bo'lgan karbon kislotaning massasini (g) aniqlang.

Demak reaksiyada 3 mol propion kislota hosil bo'lar ekan. Proporsiya tuzamiz:

Javob: 399,6

Ushbu imtihon javoblarini olish uchun telegramdan [@uzimtihon_admin](#) ga yoki telegram orqali **+998 99 394 2820** raqamiga bog'laning.

Imtihon bileti narhi

8 ming so'm

To'lov klik, payme yoki paynet* (tel nomerga emas) orqali

BOG'LANISH FAQAT TELEGRAM ORQALI

Telefon qilinganda yoki SMS yozilganda javob bermasligim ehtimoli yuqori

Javoblar 2020-yil savollari asosida tuzilgan. 30ta biletga javoblarni o'z ichiga oladi. To'lov qilishdan oldin admin bilan bog'laning.

@uzimtihon